

Roman Krężel

Katedra Ogólnej Uprawy Roli i Roślin Akademii Rolniczej we Wrocławiu

**100-lecie urodzin
prof. dr. hab. dr. h.c. Bolesława Świętochowskiego
– założyciela Katedry Ogólnej Uprawy Roli
i Roślin we Wrocławiu w 50 rocznicę jej działalności**

W dniach 29–30 czerwca 1995 roku pod powyższym hasłem odbyła się w Akademii Rolniczej we Wrocławiu Ogólnopolska konferencja naukowa poświęconą trzem zagadnieniom:

- prof. dr. hab. Bolesławowi Świętochowskiemu w setną rocznicę Jego urodzin,
- działalności i osiągnięciom Katedry Ogólnej Uprawy Roli i Roślin AR we Wrocławiu w ciągu minionego półwiecza,
- aktualnym programom dydaktycznym oraz badawczym Katedry.

W konferencji naukowej wzięło udział 125 osób, w tym 70 nauczycieli akademickich katedr jednoimiennych wszystkich uczelni rolniczych w kraju oraz 55 pracowników Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, członkowie rodziny prof. B. Świętochowskiego.

J.M. Rektora reprezentował prorektor prof. dr hab. Eugeniusz Kołota. Obecni też byli Dziekani najstarszych wydziałów Uczelni: Rolniczego – prof. dr hab. Józef Szlachta i Medycyny Weterynaryjnej – prof. dr hab. Witold Golnik.

W pierwszej części, po powitaniu uczestników przez prorektora prof. dr. hab. E. Kołotę i odczytaniu wypowiedzi prof. dr hab. dr h.c. członka PAN Witolda Niewiadomskiego, prof. dr hab. Roman Krężel przybliżył sylwetkę Jubilata.

Bolesław Świętochowski, doktor habilitowany, profesor zwyczajny Wydziału Rolniczego Uniwersytetu i Politechniki, a później Wyższej Szkoły Rolniczej i Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Kierownik Katedry Ogólnej Uprawy Roli i Roślin w latach 1946–1965, doktor honoris causa Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie,

doktor honoris causa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, członek korespondent Wszechzwiązkowej Akademii Nauk Rolniczych w Moskwie. Wielka nieprzeciętna indywidualność w naukach rolniczych, o wielostronnym dorobku naukowym. Twórca Szkoły Naukowej, w której wykształcił nie tylko naukowców i nauczycieli akademickich, ale wielu specjalistów i organizatorów produkcji roślinnej. Wywarł trwałe, wieloprofilowe ślady na polskiej nauce rolniczej i polskim rolnictwie.

Bolesław Świętochowski urodził się 17 września 1895 roku w Dąbrowie Górniczej. Do szkoły średniej uczęszczał początkowo w Warszawie, a następnie w Chrudimiu w Czechach, gdzie w 1913 roku uzyskał świadectwo dojrzałości. W latach 1913–1916 studiował na Kursach Przemysłowo-Rolniczych, czyli późniejszej Królewsko-Polskiej Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Czas studiów wspominał profesor jako "...okres ciężki, wojenny, fronty przewalały się przez Warszawę, walkę o polską szkołę trzeba było prowadzić zarówno z carską Rosją jak i cesarskimi Niemcami. Walkę, którą z narażeniem życia rozgrywali nasi Profesorowie .... Walka ta rozgrywała się na naszych oczach i z naszym udziałem i dlatego mieliśmy tak wiele zaufania i miłości do naszych Pedagogów. Pierwszym z którym się spotkałem był prof. Józef Mikułowski-Pomorski, organizator Uczelni. On pokierował mną umiejętnie, przekonał, że nim wejdę na drogę naukową, która od samego początku mnie pociągała, należy popracować w gospodarstwie praktycznie" (k.c.).

Pracę dyplomową wykonał w Katedrze Zootechniki u prof. Moczarskiego, ponieważ Zakład Uprawy Roli i Roślin jeszcze nie było.

W 1917 roku odbył praktykę postudyjną w majątku Sobieszyn, gdzie dzięki swej wnikliwości i pracowitości szybko opanował zasady zarządzania gospodarstwem. Chciał się jednak sprawdzić w samodzielnym działaniu i dlatego w kolejnym roku objął kierownictwo uprzemysłowionego gospodarstwa w Ogródzieńcach. Mimo dużego nawału pracy, prowadził eksperymenty. Te pierwsze, prowadzone na własną rękę doświadczenia, dały Mu wiele satysfakcji oraz utwierdziły w przekonaniu, iż dalsza Jego droga – to droga naukowa.

Najpierw jednak spełnił swój patriotyczny obowiązek, odbywając w latach 1919–1920 służbę wojskową, kiedy uzyskał stopień podoficerski i Krzyż Walecznych.

W 1920 roku przyjął propozycję ukochanego przez młodzież prof. Moczarskiego i objął stanowisko st. asystenta w Katedrze Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Poznańskiego. Czuł się jednak uprawowcem i dlatego po roku, gdy zaistniała możliwość, objął stanowisko adiunkta w Katedrze Ogólnej i Szczegółowej Uprawy Roślin w SGGW, kierowanej przez prof. Witolda Staniszkisa.

Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał w 1927 roku. W kolejnych dwóch latach pełnił funkcję dyrektora Zakładu Doświadczalnego Uprawy Tytoniu w Piadykach pod Kołomyją. W tym okresie doprowadził Zakład do znacznego rozwoju. Wydał 5 własnych prac z zakresu uprawy i nawożenia tytoniu.

W 1930 roku przeniósł się do Zakładu Doświadczalnego Uprawy Torfowisk w Sarnach na Wołyniu, Wydziału Rolniczo-Lasowego Politechniki we Lwowie. Pracował tam na stanowisku kierownika Działu Fizjologii i Doświadczalnictwa Polowego. Swymi zainteresowaniami objął szeroki zakres problematyki dotyczącej wpływu różnych sposobów użytkowania i technologii uprawy torfowisk na ich właściwości fizyczne, chemiczne, biologiczne i wodne. Opracował koncepcję przeciwdziałania procesom starzenia się zmeliorowanych gleb torfowych poprzez regulowaną gospodarkę wodną i użytkowanie łąkowo-pastwiskowe. Okres sarnieński był najbardziej twórczy w przedwojennej działalności naukowej profesora Świętochowskiego. Wspólnie z uczonymi tej miary co Stanisław Bac, Juliusz Załęcki, Jerzy Ostromecki przyczynił się do wspaniałego rozwoju torfiarstwa polskiego. Z tego zakresu w latach 1930–1936 opublikował 26 prac naukowych i szereg artykułów popularnonaukowych. Wyniki tych badań przedstawił na zjeździe Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznawczego w Zurychu, zyskując szczególne wyróżnienie.

Ogromna pracowitość, energia i inicjatywa badawcza zjednały mu powszechny szacunek i budziły podziw. Tam w Sarnach współpracownicy nadali mu określenie "Tytan pracy", jakże aktualne również i w okresie powojennym.

W 1935 roku habilitował się na Wydziale Rolniczym SGGW, gdzie też podjął wykłady z zakresu gospodarki rolnej na torfach i równoległe z ogólnej uprawy roślin na Politechnice Lwowskiej. W 1936 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego i został powołany na kierownika Katedry Ogólnej i Szczegółowej Uprawy Roślin na Wydziale Rolniczo-Lasowym Politechniki Lwowskiej. Zreorganizował Katedrę, należący do niej Zakład Torfowy w Dublanach, założył Stację Doświadczalną Badania Roślin Włóknistych, prowadził liczne doświadczenia, zwiększając swój dorobek o dalsze publikacje.

W okresie okupacji początkowo kontynuował tylko wykłady na Wydziale Rolniczym Instytutu Politechnicznego w Dublanach, a gdy było to już niemożliwe – nauczał na kursach rolniczych średniego stopnia. Przez pewien czas był bez pracy lub podejmował prace fizyczne w celu uzyskania środków na utrzymanie rodziny. Będąc pełen optymizmu napisał w tym czasie podręcznik "Ogólna uprawa roślin". Był członkiem Armii Krajowej.

Po wyzwoleniu przeniósł się do Poznania, gdzie na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu objął stanowisko profesora. Już w listopadzie 1945 roku przyjechał do Wrocławia. Po zapoznaniu przez ówczesnego mianowanego dziekana Wydziału Rolniczego prof. T. Konopińskiego z sytuacją szkolnictwa wyższego postanowił podjąć pracę na Wydziale Rolniczym.

Był współorganizatorem Wydziału Rolniczego Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. Zorganizował Katedrę Ogólnej Uprawy Roli i Roślin i został jej kierownikiem. Pierwsze doświadczenia polowe i wazonowe założono już w kwietniu 1946 roku, co należy uznać za duży sukces, który zapoczątkował polskie powojenne doświadczalnictwo rolnicze na Dolnym Śląsku. Warunki pracy w tym czasie były

trudne, podobne nieco do panujących w początkowym okresie sarnieńskim. Mówił o nich profesor: "Praca naukowa nad Czernem była pionierska, prowadzona w prymitywnych warunkach. Z niczego powstawało laboratorium chemiczne z wszelkimi szykanami; gaz był z benzyny, wodociągi na napęd ręczny, kanalizacja do dołu krytego. Po skosztowaniu cieczy wypływającej z nareszcie uruchomionego destylatora, najstarszy i najśmielszy sąsiad Poleszuk splunął mówiąc o mnie: »dochter od wody« i ten epitet na długo mi pozostał. Na świeżo zmeliorowanym dziale ogrodniczym pojawiły się masowo ogromne żmije, a również odwiedzały nas wilki". (kc)

Początki Zakładu Doświadczalnego w Swojcu, nieco odmienne od tamtych na Kresach Wschodnich, ale również były trudne. Na polach znajdowały się głębokie obetonowane stanowiska poartyleryjskie, istniało niebezpieczeństwo napotkania miny. Cytat za profesorem "... początki wśród postrzelanych domów, spalonych stodół, bez narzędzi, inwentarza żywego z jednym koniem i bez gotówki. Kupowało się na kredyt konie i narzędzie, za weksle, które sam żyrowałem, bo instytucje naukowe nie były wówczas honorowane jako odpowiedzialne finansowo. Zakładaliśmy doświadczenia bez pewności czy będzie je za co sprzątać". (kc)

W 1946 roku został z wyboru Dziekanem Wydziału Rolniczego, a w 1951 prorektorem ds. nauki wyodrębnionej z Uniwersytetu i Politechniki Wyższej Szkoły Rolniczej.

Do 1950 roku wykładał mechaniczną uprawę roli i ogólną uprawę roślin jako dwa odrębne przedmioty, a następnie już jako przedmiot zsyntetyzowany – ogólną uprawę roli i roślin. Dla specjalizantów Katedry prowadził wykłady z działów wybranych produkcji roślinnej na tematy m.in. z zakresu uprawy gleb torfowych, tytoniu i inne, a również postulowane przez studentów. W ostatnich latach swej działalności dydaktycznej wykładał agroekologię dla magistrantów kilku specjalizacji Wydziału Rolniczego. Na egzaminie sprawdzał wiadomości ze wszystkich działów dyscypliny, stąd też egzamin trwał długo. Egzaminy rozpoczynały się bardzo wczesnym rankiem i stąd popularna była nazwa "spotkania o świcie".

Działalnością dydaktyczną profesora B. Świętochowskiego o zasięgu krajowym było pisanie podręczników akademickich. Pierwszy "Mechaniczna uprawa roli" został wydany w 1948 roku jako skrypt. W 1952 roku ukazała się "Uprawa roli", wydana przez PWRiL jako podręcznik dla wszystkich wyższych szkół rolniczych w kraju. Wydanie jego było wznawiane jeszcze dwukrotnie, przy współautorstwie doc. B. Jabłońskiego. W 1949 roku ukazał się drugi podręcznik akademicki "Ogólna uprawa roślin", którego wydanie poprawione i uzupełnione PWRiL wznawiał sześciokrotnie. W podręczniku tym wyprofilował jednolitą dyscyplinę naukową opartą na naukach teoretycznych, podstawowych i stosowanych związanych z produkcją roślinną. Taki kierunek wg prof. Niewiadomskiego – ... "był nieznanym przed II wojną światową". Nazwisko B. Świętochowskiego przeszło zatem do historii nauk rolniczych, jako prekursora dyscypliny "Ogólnej uprawy roli i roślin".

W ostatnich latach życia podjął profesor wspólnie ze swoimi uczniami – profesorami B. Jabłońskim, R. Krężlem i M. Radomską – wydanie zsyntetyzowanego podręcznika "Ogólna uprawa roli i roślin", który w wydaniu trzecim, poprawionym i uzupełnionym w 1993 roku, służy do dziś dydaktyce w akademiach rolniczych kraju.

Profesor B. Świętochowski był też współautorem 11 innych podręczników, wielokrotnie wznawianych, wśród których "Wytyczne do wprowadzenia płodozmianów" miały charakter unikatowy.

Działalność naukową prof. B. Świętochowskiego charakteryzowała wielostronność zainteresowań. Przy uogólnieniu w pracach tych, najczęściej kompleksowych, o charakterze podstawowym i stosowanym, można wyodrębnić kilka kierunków:

1. Badania metodyczne dotyczące poszukiwania nowych testów żyzności gleby, izotopowej metody oznaczania dynamiki wzrostu korzeni roślin uprawnych, oznaczanie pozostałości herbicydów w glebie.
2. Badania nad uprawą roli to dziedzina szczególnych osiągnięć prof. B. Świętochowskiego. W wyniku usystematyzowania naukowych podstaw uprawy roli wyodrębnił pięć zespołów uprawek, określając ich znaczenie w całości uprawy w płodozmianie pod poszczególne rośliny. Rozpoczął badania nad uproszczeniem uprawy i niektórymi prototypami maszyn uprawowo-siewnych.
3. Badania nad uprawą roślin obejmowały m.in. terminy i sposoby siewu lub sadzenia szeregu roślin uprawnych, agrotechniki roślin pastewnych oraz w ogniwie poplon ozimy – plon wtóry.
4. Badania nad zmianowaniem i płodozmianami dotyczyły głównie określeń wartości przedplonowych różnych roślin oraz ogniw zmianowań. Profesor przeciwstawił się tendencjom nieliczenia się z czynnikami przyrodniczymi przy układaniu zmianowań roślin, wykazując jak niekorzystne i długotrwałe są tego skutki.
5. Badania nad podnoszeniem żyzności gleb lekkich obejmowały opracowania sposobów poprawy właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych tych gleb poprzez czynniki agrotechniczne. Do najważniejszych zaliczał nawożenie organiczne. Zmodyfikował i zadaptował do polskich warunków metodę wgłębnej agromelioracji piasków.
6. Badania nad ekologią i zwalczaniem chwastów uwzględniały wiele gatunków i wszystkie metody niszczenia tych roślin. Profesor był zwolennikiem kompleksowych metod zwalczania chwastów, przy czym za podstawowe przyjął sposoby mechaniczne, a chemiczne traktował jako uzupełniające. Wskazał na możliwość uodparniania się na herbicydy niektórych gatunków chwastów oraz na niekorzystny ich wpływ na rośliny uprawne w wyniku zjawiska kompensacji. W pracach prowadzonych przez prof. B. Świętochowskiego znajdowały się też zagadnienia dotyczące optymalizacji warunków siedliska, stosunków wodnych gleby, rejonizacji przyrodniczo-rolniczej, rekultywacji terenów pokopalnianych i innych.

Wyniki badań opublikował w 213 pracach samodzielnych i zespołowych, z czego 31 przed wojną. Prezentował je również na licznych konferencjach, zjazdach krajowych i zagranicznych, wykorzystywał również w podręcznikach i na wykładach.

Prof. B. Świętochowski był członkiem i brał aktywny udział w pracach wielu towarzystw naukowych. W latach 1933–1935 pełnił funkcję przewodniczącego Polskiej Sekcji Torfowej Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznawczego. W 1936 roku został powołany na członka Polskiej Akademii Umiejętności, a również Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Był współorganizatorem Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, jego wiceprezesem w latach 1951–1953 i pierwszym przewodniczącym Wydziału Rolnego WTN. W latach 1954–1973 pełnił funkcję przewodniczącego Komisji ds. Podniesienia Żyzności Gleb Lekkich PAN. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Mikrobiologicznego, Rady Naukowej Instytutu Maszyn Rolniczych w Poznaniu, Biologii Stosowanej we Wrocławiu, Zakładu Ekologii PAN, IUNG-u. Jako wicedyrektor IUNG-u, a później kierownik jego Działu Uprawy Roli i Płodozmianów zorganizował na Dolnym Śląsku 3 zakłady doświadczalne: w Laskowicach na glebach lekkich, w Dobrogostowie na glebach ciężkich i Naroźnie w terenie górskim.

Z Jego inicjatywy powstała w IUNG-u samodzielna pracownia, a obecnie Zakład Ekologii i Zwalczania Chwastów we Wrocławiu, a na uczelni pracownia mikrobiologii gleby, obecnie Katedra, oraz na Wydziale Melioracji Katedra Rolniczych Podstaw Melioracji.

Współpracował z władzami rolnymi w zakresie ukierunkowań produkcji rolnej i doszkalania kadry rolniczej. Był organizatorem i pierwszym przewodniczącym Rolniczej Rady Naukowej przy WRN we Wrocławiu (1952–1955), współorganizatorem i pierwszym przewodniczącym Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa (1955–1958). Był inicjatorem i współorganizatorem wielu zjazdów i konferencji naukowych, kursów dla służby rolnej, doradztwa dla rolników, szczególnie gospodarstw wielkotowarowych, które w latach 1953–1955 często też lustrował. Inicjował też wydawanie zaleceń agrotechnicznych dla praktyki rolniczej, w których wraz ze współautorami omawiał aktualne problemy produkcji roślinnej. Wydawcą ich była początkowo WRN we Wrocławiu, później wydawnictwo centralne w Warszawie, a obecnie IUNG.

Gdy ogarniamy myślą całokształt działalności prof. dr. Bolesława Świętochowskiego, zadziwia nas ogrom osiągnięć dydaktycznych, naukowych i organizacyjnych. Był wspaniałym pedagogiem i wychowawcą wielu pokoleń rolników, również i tych, którzy nie stykając się z nim, korzystali z Jego osiągnięć naukowych. Jego ogromna i wszechstronna wiedza, pasja naukowa, prawość charakteru były tymi czynnikami, które skupiły wokół Niego licznych współpracowników. Stawiał przed nimi wysokie wymagania, mierzone swoimi możliwościami, którym niełatwo było sprostać. Ze swej strony dawał uczniowi wszystko, co mu umożliwiałoby osiągnięcie zamierzonego zadania naukowego. Potrafił stwarzać właściwą atmosferę pracy. W miejsce osądów służył radą, był wyrozumiały. Służył własnym przykładem. Był

wzorem ogromnej pracowitości, samodyscypliny, konsekwencji i systematyczności działania.

W czasie uroczystości nadania Mu godności doktora honoris causa na SGGW w Warszawie profesor powiedział: "Najważniejszą rzeczą w pracy jest zamiłowanie do niej. Żeby coś osiągnąć trzeba, aby obrany zawód stał się życiowym hobby. Dawniej to nazywano pasją, a ja określam, że trzeba mieć serce do pracy. Bo jakaż to jest nuda, jaka katorga, pracować nad czymś do czego nie ma się serca! Nie jest to romantyzm, ale podejście bardzo realistyczne, któremu zawdzięczam wszystko czego się w życiu dorobiłem".

Prof. B. Świętochowski stworzył szkołę naukową, w której wykształcił 38 doktorów, był bezpośrednim opiekunem 9 habilitacji, a 14 konsultantem, promotorem 91 prac magisterskich. Z tej szkoły 13 osób uzyskało tytuły profesorów.

Tylko pozornie mogłoby się wydawać, że był niedostępny i surowy. W rzeczywistości był człowiekiem o dużej subtelności w obcowaniu z ludźmi i pełen dla nich życzliwości. W chwilach trudnych podawał przyjazną dłoń. Cenił za pracowitość, cieszył się z sukcesów współpracowników, potrafił też okazać wdzięczność. W czasie uroczystości 20-lecia Wydziału Rolniczego we Wrocławiu i zarazem Jubileuszu 50-lecia pracy naukowej i dydaktycznej prof. B. Świętochowskiego profesor powiedział – "Za to, żeście pozwolili mi czerpać pełną garścią tę wodę kryniczną-twórczą od początku mego półwiecza, profesorowi Staniszkisowi, memu promotorowi zamordowanemu przez hitlerowców, prof. Malinowskiemu i prof. Bacowi memu mistrzowi w Dublinach, oraz najmiłszemu memu sercu mistrzom Wrocławskiej Uczelni, współkolegom, współpracownikom i uczniom z głębi serca dziękuję i stojąc przed Wami chylę głowę".

Prof. B. Świętochowski, żyjąc w okresie zmagania narodu o wolność i suwerenność, okresie głębokich przemian światopoglądowych, pozostał zawsze wierny ideałom humanizmu i patriotyzmu.

Zmarł 6 grudnia 1975 roku. Do końca swoich dni był konsultantem Zakładu Uprawy Roli Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa.

Wybrani przez uczestników konferencji przedstawiciele prof. dr hab. Alicja Gawrońska-Kulesza, prof. dr hab. Zdzisław Gonet, dr inż. Wanda Płoszyńska i dr inż. Ryszard Gandecki na grobach prof. B. Świętochowskiego, a również prof. B. Jabłońskiego, kierownika Katedry w latach 1965–1985, złożyli wiązanki kwiatów.

Drugą część konferencji poświęcono 50-leciu działalności naukowej Katedry, która koncentrowała się głównie na następujących problemach.

1. Opracowanie polskiego systemu uprawy roli (B. Świętochowski). Po uporządkowaniu pojęć i poglądów dotyczących znaczenia poszczególnych uprawek wyodrębniono pięć zespołów uprawek: późniwnych, przedzimowych, przedzimowych, wiosennych i pielęgnowania. Mają one do spełnienia określone zadania w całości kształcie uprawy roli pod roślinę w określonym stanowisku w płodozmianie.

2. Pogłębienie warstwy ornej w uprawie przedzimowej i jego wpływu na rośliny uprawiane w płodozmianie (1948–1982).
3. Uproszczenie uprawy roli w płodozmianie, mające na celu opracowanie tańszych technologii produkcji bez ujemnych skutków na wysokość plonowania roślin. Między innymi dotyczyły one całkowitego wyeliminowania uprawy w okresie późniwym (od 1952 r.), siewu bezpośredniego od 1964 roku (pierwsze w kraju), ograniczenie liczby uprawek w całokształcie uprawy roślin w płodozmianie.
4. Uprawa roślin pastewnych dotycząca agrotechniki mieszanek ozimych w ogniwie poplon ozimy-plon wtóry i sposobu użytkowania lucerny, warunkującego dłuższy okres jej żywotności.
5. Bardzo szeroki program badań dotyczył również płodozmianów prowadzonych na kilku typach gleb. Opracowano zasady polskiego systemu płodozmianów z wydzielonymi okresami: przygotowawczym, strukturotwórczym oraz wykorzystania struktury. W ostatnich latach prace nad płodozmianami dotyczą zmianowań specjalistycznych.
6. Opracowanie sposobów uprawy roli w monokulturach żyta ozimego, pszenicy ozimej, rzepaku ozimego, ziemniaków wykazują możliwości podniesienia w pewnym stopniu poziomu plonowania tych roślin.
7. Podnoszenie żyzności gleb piaskowych, podjęte w pracach Katedry, obejmowało nawożenie nostrzykiem białym, stosowanie skomasowanych dawek nawozów fosforowych i potasowych w powiązaniu z uproszczoną uprawą roli w płodozmianie, agromeliorację oraz ilowanie gleb. Uzyskane wyniki wykazały możliwości intensyfikacji produkcji roślinnej na glebach piaskowych.
8. Badania nad przeobrażaniem środowiska glebowego i jego wpływu na rośliny uprawne obejmowały: trójwarstwowe przemieszczenie 50 cm warstwy gleby, oznaczanie optymalnej wilgotności uprawowej gleb o różnym składzie granulometrycznym, różne stopnie zagęszczenia gleby, znaczenie przedpłużka w regenerowaniu struktury gleby, wpływ szybkości orki na przemieszczanie warstw gleby, plonowanie roślin w warunkach gleby o różnym stopniu zgrużlenia, wpływ zmiennego w okresie wegetacyjnym poziomu uwilgotnienia gleby przy zróżnicowanych dawkach nawozów mineralnych na wzrost i plonowanie kilku gatunków roślin, produktywność wybranych warstw gleby.
9. Badania dotyczące ekologii i zwalczania chwastów obejmowały biologię wielu gatunków roślin, zjawiska allelopatii, wyznaczanie progów szkodliwości chwastów, wpływu herbicydów na poziom i jakość plonów wielu gatunków roślin uprawnych.
10. Zastosowanie słomy i gnojowicy do nawożenia gleb lekkich i zwięzłych. Wykazano wpływ tych zabiegów na rośliny uprawiane w płodozmianie oraz zmiany chemiczne, fizyczne i biologiczne gleby.

11. Badania nad rekultywacją terenów poeksploatacyjnych węgla brunatnego oraz przydatności popiołu z węgla brunatnego z miejscowych elektrowni do celów nawozowych.
12. Prace nad ochroną środowiska dotyczyły wpływu różnych stężeń w glebie wybranych pierwiastków chemicznych (K, Na, Zn, Cu, B, S) przy udziale wapnia na testowe rośliny oraz aktywność biologiczną gleby.
13. Oprócz prac naukowo-badawczych Katedra publikuje wiele prac dotyczących praktyki rolniczej, np. artykuły w "Rolniku Dolnośląskim" czy "Poradniku Agronoma". W 1947 roku ukazał się "Poradnik Osadnika Śląskiego". Z inicjatywy pracowników Katedry i z dużym ich udziałem opracowano "Rejonizację przyrodniczo-rolniczą województw wrocławskiego i opolskiego". W związku z narastającym zanieczyszczeniem środowiska włączono się do zespołowej pracy dotyczącej "Warunków optymalnego rozwoju produkcji w zlewni rzeki Oławy". W ramach tego zagadnienia opracowano "Projekt produkcji roślinnej". W pracy tej chodzi głównie o ochronę środowiska rolniczego oraz wody rzecznej, która jest wykorzystywana dla celów konsumpcyjnych mieszkańców tej zlewni, w tym Wrocławia.

Projekty takie pracownicy Katedry opracowali też dla części zlewni rzeki Nysy Szalonej i Kaczawy, Strzegomki, Bobru. Projekt produkcji roślinnej opracowano też dla skażonych metalami ciężkimi terenów wokół Huty Miedzi "Legnica" oraz dla gminy Polkowice.

Wyniki badań przeprowadzonych w Katedrze ujęto w 471 pracach, przedstawiono na licznych konferencjach krajowych i zagranicznych, wykorzystano w podręcznikach i licznych kursach szkoleniowych służby rolnej różnych szczebli i rolników wszystkich sektorów władania ziemią. W Katedrze wykształcono 10 doktorów habilitowanych, 68 doktorów, 542 magistrów. Wydano 14 podręczników akademickich, w tym 2 obowiązujące na wszystkich uczelniach w kraju, 6 skryptów. Pracownicy Katedry pełnili liczne, istotne funkcje na Uczelni i poza nią.

Szczegółowsze dane dotyczące działalności naukowo-dydaktycznej Katedry ujęte są w opracowaniu R. Krężła "Katedra Ogólnej Uprawy Roli i Roślin 1945–1955". AR Wrocław 1995.

W trzeciej części konferencji przedstawiono ważniejsze aktualnie zagadnienia naukowo-dydaktyczne Katedry.

- Program dydaktyczny wprowadzonego ostatnio, jako obligatoryjnego, przedmiotu "nauka o płodozmianach" na V roku studiów. Przedmiot ten, oprócz własnych zagadnień, syntetyzuje inne naukowe dyscypliny podstawowe i stosowane związane nie tylko z produkcją roślinną. Tak ujęty przedmiot nie znajduje dotychczas w pełni wyrazu w programach dydaktycznych.
- Realizowane programy z zakresu "ogólnej uprawy" i wyniki ważniejszych, prowadzonych obecnie w Katedrze badań.

W drugim dniu konferencji prowadzono dyskusję dotyczącą programów badawczych i dydaktycznych Katedr Ogólnej Uprawy Roli i Roślin.